

III.

PRIVILEGIUM PRO CIVITATE INTERAMNENSI.

(Anno 858.)

[Apud Ughelli, *Italia sacra.*]

In nomine D. et Salvatoris Jesu Christi, anno ab Incar. ejusdem D. N. J. Christi 857, mense Maii, indict. 6.

Honestum nimis, et necessarium videtur esse negotium..... assequi servitia pro remuneratione sui laboris, ex nostris rebus, ac publicis causis eis concedimus et condonamus. Divinum namque præceptum est ut sequatur vota fidelium, fructum tamen laborum ac præmium, qua auctoritate D. N. J. Christi Salvatoris, atque B. Mariæ semper Virginis, sanctorumque apostolorum principis Petri et Pauli, omniumque simul sanctorum, ego D. Benedictus III, papa, ac gubernator S. et apostolicæ sedis, totiusque Ecclesiæ universum per orbem, de præsentī die, Domini concedente gratia atque ejus divini auspicante clementia, simulque suggerente gratuita pietate, damus et concedimus auctoritate Domini Salvatoris vobis habitatoribus civitatis Teramnensis, majori et minori natu, vestrisque hæredibus, et successoribus in perpetuum, id est totam jam dictam civitatem, cum muris, et ædificiis, decursibus aquarum, et alveis, ac marginibus, indeque concurrentibus, et cum tota sua pertinentia, cum vallibus, collibus, montibus, ac planitiis fundura, ac vocabula circumquaque posita. Insuper concedimus vobis alias res per hos fines, sicut transire videtur per stradam Domnitam, et exire videtur per portam quæ dicitur Romana, et per antiquum pontem subitque in colle qui vocatur Altilianum, et per jam dictum collem descendit in fossatum quod vulgari nomine dicitur Cuda, deinde pergit in lagia, et per decursus jam dictæ lagiæ descendit in furcam quæ vocetur Petra de confinio, deinde subit per montem ubi dicitur Aquæ vivæ, atque de hinc ascendit in montem qui dicitur Matum, ac pro montanis vallibusque transire videtur

A per montem ad agrum qui dicitur Rusclum, atque deinde descendit per viam quæ pergit in marmora, deinde descendit per marginem montis in alveo fluminis in loco ubi mergere videtur aqua jam prænominata marmora ac per decursus jam supra dicti fluvii decurrit in jam dictam civitatem Terampensem. Infra hos vero fines atque vocabula concedimus vobis, vestrisque hæredibus et successoribus in perpetuum castris, muris, aliisque ædificiis, terris, vineis, pomis, aliisque arboribus, fructiferis et infructiferis, montibusque cum vallibus, cultum et incultum, aquis, decursibusque earum, cum introitu et exitu suo cum omnibus, et in omnibus, quantum infra et super se habere videtur, vel in antea haberi apparere habetur, ad honorem D. N. Jesu Christi, et B. Mariæ semper Virginis, et B. Petri apostolorum principis, ad utilitatem vero vestram, successorumque vestrorum.... sane videlicet ratione et convenientia concedimus vobis jam supra dictis res vestrisque hæredibus et successoribus in perpetuum, quia in omnibus semper nobis obedientes fuistis, atque in utilitatem servitiumque nostrum parati estis, et in futurum spontaneæ promissionis adimplere, in sancta summaque sede apostolica confirmo habere vos, ac possidere vos vestrosque hæredes, vel successores in perpetuum cum Domini benedictione, nostraque nostrorumque successorum insuper obligo atque confirmo. Si quis autem, vel temerarius in aliquo molestare, aut inquietare, ac litigare per quodlibet ingenium voluerit, aut contra hanc nostræ concessionis chartulam contrarius extiterit, fiat anathema, et anathemata insuper fiat, compositor in summa et apostolica sede c. lib. auri optimi; soluta vero poena, hæc chartula semper fiat stabilis in perpetuum. Joannes nepos domini pontificis, Gualterius similiter nepos ejus, testes; Sanxo, comes Raynerius de Joseph, Adam de Alberto, testes.

Ego Petrus, scripniarius S. R. E., hunc præceptum per jussionem D. Benedicti III, papæ, manu mea subscripsi.

IX.

NICOLAUS I.

I.

PRIVILEGIUM NICOLAI PAPÆ PRO MONASTERO
SALVATORIS FULDENSI.

(Anno 859.)

D Salvatoris, et per te in eodem venerabili monasterio successoribusque tuis abbatibus, in perpetuum.

Quoniam semper sunt concedenda quæ rationabilibus congruunt desideriis, oportet ut devotioni et obedientiæ constructionis auctoritas in privilegio

qui vocatur Boconia erga ripam fluminis Fuldaha, A privilegii sedis apostolicæ admuniculis decoretur, ut sub jurisdictione sanctæ nostræ, cui, Deo auctore, deservimus, Ecclesiæ constitutum, nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submitatur. Pro qua re piis desideriis faventes, hac nostra auctoritate id quod exposcitur effectui mancipamus, et ideo omnem cujuslibet Ecclesiæ sacerdotem in præfato monasterio ditionem quamlibet habere aut auctoritatem, præter sedem apostolicam et episcopum in cujus diœcesi idem venerabile monasterium constructum esse videtur, cui licentiam dedimus tantum cum opportunitas consecrandi altaris fuerit, prohibemus ita ut nisi ab abbate monasterii fuerit invitatus nec missarum ibidem solemnitate quispiam præsumat omnino celebrare, ut profecto juxta id quod subjectum apostolicæ sedi firmitate privilegii consistit, inconcusse dotatum permaneat locis et rebus, tam eis quas moderno tempore tenet vel possidet, quam quæ futuris temporibus in jure ipsius monasterii divina pietas voluerit augere ex donis et oblationibus decimisque fidelium, absque ullius personæ contradictione firmitate perpetua perfruatur. Cæterum vero hoc deliberantes decernimus ut congruis temporibus nostræ sollicitudini ecclesiasticæ intimetur, qualiter religio monastica regulari habitu dirigatur concordiaque convenienti ecclesiastico studio mancipetur. ne forte, quod absit, sub hujus privilegii obtentu animus gressusque rectitudinis vestræ a norma justitiæ aliquo modo retorqueatur. Constituimus quoque per hujus decreti nostri paginam ut quicumque cujuslibet Ecclesiæ præsul, vel quacunque dignitate prædita persona, hanc nostri privilegii chartam quam auctoritate principis apostolorum firmamus temerare tentaverit, anathema sit, et iram Dei incurrens a cœtu omnium sanctorum extorris existat, et nihilominus præfati monasterii dignitas a nobis indulta perpetualiter inviolata permaneat apostolica auctoritate subnixæ. Scriptum per manum Petri, notarii et scrinarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Junio, indictione septima. Bene valete.

Datum u Idus Junias per manum Tiberii, primicerii sanctæ sedis apostolicæ, imperante domno piissimo principe Augusto Ludovico, a Deo coronato, magno, pacifico imperatore, anno decimo, et patricio anno decimo, indictione septima. Amen.

II.

BULLA (fictitia) NICOLAI PAPÆ I QUA CONFIRMAT DIPLOMA CAROLI MAGNI PRO MONASTRIO S. DIONYSII *.

[Apud Grandidier, *Histoire de l'Eglise de Strasbourg.*]

NICOLAUS episcopus, servus servorum Dei, universis Christi fidelibus nunc et futuris temporibus, salutem.

* Præter inusitatum in bullis pontificiis stylum, maximum præsefert falsitatis indicium hæc bulla, quam in suo diplomate transcripsit Carolus IV imperator an. 1348, quamque vocat præcedentis præcepti confirmationem. Nicolaus papa hanc bullam dedisse dicitur ad petitionem Caroli Magni. At nullus

Quoniam, juxta scripta petitioria filii nostri præcellentissimi regis Caroli, privilegium presentibus auctoritatis nostræ dilectis filius monasterii Christi martyris Dionysii in abbatiola Lebracensi, sub regula sancti Benedicti religiosa conversatione degentibus, unanimi consensu sacri concilii perpetuo indulgemus, concedimus atque confirmamus, ut sicut ipse gloriosissimus filius noster Carolus divino ductus amore de villis et facultatibus, seu stipendiis specialiter prædictorum fratrum ornamentum et ecclesiæ suæ hospitium atque pauperum usibus servata, vel meliorata seu aucta ordinatione, quæ tempore piæ memoriæ genitoris sui Pippini fuere facta constituit, ac præcepto suæ auctoritatis firmavit, ita, sicut in eisdem præceptis et donationibus continetur, perpetuo inconvulsa permaneant. Constituimus iterum, auctoritate beati Petri, ut nullus cujuscunque conditionis fuerit, de his quæ in præceptis ipsius filii nostri Caroli et aliorum regum collata sunt, sub cujuslibet causæ occasione sive specie, in præjudicium donationis quidquid minuire vel auferre, obligare, alienare, impedire, invadere, vendere, emere, et suis usibus applicare vel aliis quasi piis causis pro suæ avaritiæ excusatione, præsumat; sed cuncta quæ præfatis usibus monachorum oblata sunt vel offerri contigerit, perenni tempore illibata et inconvulsa sine aliqua inquietudine profutura permaneant. Volentes itaque malitiis hominum obviare, litteris in præjudicium et detrimentum prædictorum confectis et contra nostrum decretum instrumentum datis cassamus, nulliusque valoris esse decernimus. Nulli etiam archiepiscopo, aut episcopo ab eisdem iudicibus deputatis liceat in ipsos monachos aut in aliquem, qui eis decimas aut alios redditus tenetur exsolvere in præjudicium ipsorum sententiam excommunicationis, aut interdicti proferre, nec invitos eos ad se in iudicium compellere, dum tamen abbatis sui tanquam ordinarii voluerit parere mandato. Et quoniam petitioni ipsius filii nostri Caroli annuere cupimus, horum omnium quæ hujusmodi præcepti, decretique nostri et sui pagina continet, dilectos filios nostros archiepiscopos Moguntinensem et Trevirensensem et eorum suffraganeos, simul hos qui suo ordine et loco successerint, conservatores constituimus eisdem, et cuilibet eorum in solidum qui fuerint requisiti, mandantes quatenus ipsum monasterium Lebrachæ molestari, aut inquietari, in iuribus et bonis, atque privilegiis, ut præmittitur, collatis et concessis non permittant. Si quis autem temerario ausu, magna parvave persona, contra hoc nostrum apostolicum decretum agere præsumpserit, sciat se anathematis vinculo innodatum ac regno Dei prorsus alienum, cum omnibus impiis incendiis æterni dam-

Nicolaus ævo illo sedi Romanæ præfuit, noscuntque omnes, in ipsa historia vel minime versati, Nicolaum primum anno tantum 858 sub Ludovico Lotharii filio imperatore papam fuisse electum. Leo III anno 803, quo supposititium Caroli Magni refertur diploma, Romanus erat pontifex.

natum. At vero, qui observator hujus decreti existit gratiam atque misericordiam, vitamque æternam a benignissimo Domino nostro Jesu Christo consequi mereatur.

Datum XIV die Kalendarum Maii per manus Humberti, cancellarii sanctæ sedis apostolicæ, in Lateranensi basilica, pontificatus nostri anno tertio.

III.

NICOLAI PAPÆ I BULLA PRO MONASTERIO SUBLACENSI
(Anno 858-867.)

[Muratori, *Antiq. Ital.*, tom. V.]

NICOLAUS episcopus, servus servorum Dei, dilectissimo filio nostro Azzoni religioso abbati et presbytero, et monachis de venerabili monasterio sanctissimi Patris Benedicti, et sanctæ virginis Scholasticæ, quod ponitur in Sublacu, suisque successoribus inibi Deo servientibus et introeuntibus, in perpetuum.

Cum piæ desiderium voluntatis, etc., tradimus et confirmamus religiositati tuæ regimen et abbatiam monasterii; confirmamus omnia quæ nostri predecessores pontifices, imperatores et reges, etc., Montem Cervariam ad castellum faciendum, fundum Maranorum, fundum Conticuli, fundum Rubiano, montem Arsulæ, etc. Scriptum per manum Gregorii, notarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, indictione 1. Legimus. Data in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, anno, Deo propitio, pontificatus dompi Nicolai summi pontificis et universalis papæ, imperii vero domni Ludovici, piissimi imperatoris Augusti, et a Deo coronato, magno imperatore X jubente, die 20 Augusti, indictione 1.

IV.

EPISTOLA NICOLAI I AD ADONEM ARCHIEPISCOPUM
VIENNENSEM.

(Anno 858-867.)

[Bosco, *Bibliotheca Floriacensis*, pag. 53.]

NICOLAUS episcopus, servus servorum Dei, reverendissimo, et sanctissimo confratri nostro Adoni archiepiscopo.

Decretum perpetuum Viennensis Ecclesiæ, quod reverenter petiit sanctitas tua a sede apostolica, et humiliter exposulavit, ut privilegium antiquum a patribus nostris et prædecessoribus, Viennensi sacre sedi renovaremus: auctoritas hujus sanctæ sedis, quia digna res petebatur, non abnuit. Sicut ergo ab antecessoribus nostris beato scilicet Leone, vel a reliquis pene ad nostra tempora, tuis antecessoribus præstitum est largitione apostolica, ut ad privilegium Viennensis Ecclesiæ septem provincias pertinerent: in quibus præsul ipsius, vices nostras agens, conventus synodales indiceret, et jura ecclesiastica juste et regulariter definiret: et Juri Viennensis Ecclesiæ, septem oppida vel civitates Gratianopolis scilicet, Valentia, Dia, Alba Vivarium, Geneva et Tarentasia, perpetuo subjectæ manerent, ita et Mauriana nunc noster præsulatus, futuris temporibus firmum et inconvulsum durare præsentis decreto constituit: et ut ad potestatem et ditonem Viennensis metropolis pertineant inviolabiliter definivit. Neque tamen propterea Tarentasiensis Ecclesiæ pontifex, jus sibi collatum perdat. Quia nec hoc Viennensis archiepiscopus primas ipsius a nostra auctoritate postulavit ut in aliquibus oppidis sibi commissis non ordinet. Et ad se cum opportunum viderit non advocet, sed sub jure Viennensis archiepiscopi ita se positum semper sciat, ut per dispositionem illius omnia hæc agat: et ad synodum ipsius vocatus pariter cum ipsis sibi concessis occurrat, et quantum ad generalem observantiam atinet, nihil præter auctoritatem Viennensis præsulis despicere præsumat. Sitque humiliter subditus, sicut ab antecessoribus nostris salubriter institutum est. Viennensi Ecclesiæ, ut liberius dignitatem suam a nobis sibi concessam postmodum habere et tenere prævaleat: ne si aliter fecerit aut præsumperit, non solum concessa amittat, sed etiam propter inobedientiam, durius damnatus in futurum humilietur.

Adonem archiepiscopum, qui observator hujus decreti existit gratiam atque misericordiam, vitamque æternam a benignissimo Domino nostro Jesu Christo consequi mereatur.

X.

ADRIANUS II.

I.

BULLA ADRIANI II JOANNI EPISCOPO ARIETINO CONCESSA PRO
FUNDATIONE MONASTERII S. MARIE IN BALNEO IN
EMILIA.

(Anno 871, Idus Nov.)

[Apud Mittarelli, *Annal. Camaldul.*, III, append. 1.]

ADRIANUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio JOANNI reverendissimo sanctæ Aretinæ Ecclesiæ episcopo diebus vitæ tantummodo, et post

obitum, abbatibus venerabilis monasterii sanctæ Dei genitricis Mariæ, siti Balnei in Massa, in perpetuum.

Quoniam semper sunt concedenda quæ rationabilibus congruunt desideriis, oportet ut devotio conditoris piæ constructionis oraculi in privilegiis præstandis minime denegetur. Igitur quia postulasti a nobis, quatenus baptismalem ecclesiam Dei genitricis semperque Virginis Mariæ honore constru-